

انسجام اجتماعی، دانشجو و دانشگاه در ایران

محمدعلی زکی^۱

(تاریخ دریافت ۹۴/۰۸/۱۵، تاریخ پذیرش ۹۵/۱۰/۰۹)

چکیده

انسجام اجتماعی یکی از مفاهیم اساسی و نیز نقطه آغاز تحلیل‌های جامعه‌شناختی است و تبیین و تحلیل آن یکی از بنیان‌های شکل‌گیری جامعه‌شناسی معاصر تلقی می‌شود. انسجام اجتماعی به چگونگی روابط بین فرد و جامعه می‌پردازد و معطوف به بررسی، تبیین، چرایی و کم‌وکیف روابط متقابل فرد و جامعه است. بررسی انسجام اجتماعی در سازمان‌های گوناگون (برای نمونه دانشگاه) و نیز به تفکیک سطوح متنوع (برای نمونه دانشجویان) مطلوب برخی پژوهشگران بوده است.

براساس نظریه پیوند اجتماعی هیرشی، چهار عنصر اصلی باعث انسجام اجتماعی (پیوند فرد و جامعه) می‌شوند که با کارکردهای چهارگانه پارسونز مقایسه پذیرند. در تحقیق حاضر از مقیاس چندگانه انسجام اجتماعی راس و استراوس (۱۹۹۵) استفاده شد که براساس نظریه پیوند اجتماعی هیرشی

^۱. دانشیار جامعه‌شناسی دانشگاه امام حسین(ع) Mazaki42@yahoo.com

ساخته و طراحی شده است. تحقیق حاضر از نوع پیمایش است و اطلاعات از ۲۰۰ دانشجوی دختر و پسر دانشگاه اصفهان گردآوری شده است. براساس نتایج تحقیق، میزان انسجام اجتماعی دانشجویان زیاد (۷۲ درصد) ارزیابی شده است. تفاوت معناداری در انسجام اجتماعی بین دختران و پسران وجود ندارد. مؤلفه‌های انسجام اجتماعی به ترتیب شامل تعهد، باورها، وابستگی و درگیری گزارش شده که براساس مدل پارسونز (AGIL) به ترتیب متناظر کارکردهای کسب هدف (G)، حفظ الگوها (L)، یگانگی (I) و انطباق (A) بوده‌اند.

واژگان کلیدی: انسجام اجتماعی، دانشجویان، هیرشی.

مقدمه و بیان مسئله

انسجام اجتماعی مرکزی‌ترین مسئله جامعه‌شناسی در گذشته و حال است و یکی از موضوعات مهم مطالعه در جامعه‌شناسی تلقی می‌شود. از میان مؤلفه‌های اجتماعی، یکی از مهم‌ترین مفاهیمی که به ارزیابی نحوه عملکرد فرد در جامعه می‌پردازد انسجام اجتماعی است. استمرار و پایداری حیات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه در گرو انسجام و همبستگی بین اجزا و عناصر سازنده ساختار اجتماعی است. انسجام اجتماعی عبارت است از توافق جمعی میان اعضای جامعه که حاصل پذیرش و درونی‌شدن نظام ارزشی و هنجاری جامعه و وجود تعلق جمعی در میان افراد آن جامعه است. انسجام در کل ناظر بر میزان الگوی رابطه متقابل بین کنشگران، گروه‌ها و خرده‌فرهنگ‌های تمایز یافته است.

آلن بیرو (۱۳۶۶) عقیده دارد انسجام یا همبستگی اجتماعی معمولاً مفهومی را می‌رساند که برپایه آن در سطح گروه یا جامعه، اعضا به یکدیگر وابسته‌اند و به‌طور متقابل به یکدیگر نیازمندند. انسجام اجتماعی نوعی احساس ارتباط، گرایش و تعامل با دیگران است و منظور از آن احساس مسئولیت متقابل بین چند نفر یا چند گروه است که از آگاهی و اراده برخوردارند.

مهم‌ترین مسئله نظم اجتماعی برای دورکیم، اعتماد و هم‌بستگی و انسجام اجتماعی^۱ است و بدون انسجام و نوعی اعتماد پایداری نظم اجتماعی ممکن نیست. مفهوم کلیدی در اندیشه نظم اجتماعی دورکیم، مفهوم انسجام و هم‌بستگی اجتماعی است. در بسیاری از موارد، موضوع انسجام اجتماعی نقطه آغاز تحلیل‌های جامعه‌شناختی تلقی می‌شود و مباحث متعدد، موضوعات، رفتارها و پدیده‌های اجتماعی بسیاری را می‌توان یافت که ناشی از انسجام اجتماعی اند. کارکردهای انسجام اجتماعی در سطوح خرد و کلان نظام اجتماعی مشاهده می‌شود که ضرورت و اهمیت بررسی موضوع انسجام اجتماعی را دو چندان می‌کند. انسجام اجتماعی به بررسی، تبیین چرایی و کم‌وکیف روابط متقابل بین فرد و جامعه معطوف است. فقدان انسجام اجتماعی زمینه‌ساز بروز بی‌هنجاری است. از سوی دیگر، تبیین و تحلیل موضوع انسجام اجتماعی یکی از بنیان‌های شکل‌گیری جامعه‌شناسی معاصر تلقی می‌شود (ویلکینسون، ۲۰۰۸).

انسجام اجتماعی بخشی از ساختار مفهومی و سنجشی برخی سازه‌های اجتماعی (برای نمونه حمایت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، سلامت اجتماعی و ایفای کارکرد اجتماعی^۲) تلقی شده و برای سنجش سازه‌های اجتماعی ذکر شده به موضوع انسجام اجتماعی پرداخته شده است:

الف) براساس الگوی حمایت اجتماعی کاترونا و راسل^۴ (۱۹۸۷) شش شرط متکی بر روابط اجتماعی به افزایش حمایت اجتماعی می‌انجامد که انسجام اجتماعی یکی از این مؤلفه‌های شش‌گانه گزارش شده است. براین اساس، هرچه انسجام اجتماعی بیشتر شود، افراد با احساس دلگرمی و حمایت اجتماعی بیشتری مواجه می‌شوند.

ب) پاتنام، با تکیه بر موضوع‌های انسجام اجتماعی و بی‌هنجاری، بر ضرورت وجودی سرمایه اجتماعی تأکید کرده است (پاتنام، ۲۰۰۰). تحقیقات جدید نشان داده است که انسجام اجتماعی

¹ Social Integration

² Wilkinson

³ Social Functioning

⁴ Catrona and Russel

یکی از مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی است (توماس، ۲۰۰۲؛ گورمان، ۲۰۰۷؛ عبداللهی و همکاران، ۱۳۸۶؛ نیازی و همکاران، ۱۳۹۰). تأکید سرمایه اجتماعی بر وجود اهمیت شبکه‌های روابط اجتماعی درون جامعه بوده است. شبکه روابط اجتماعی از اهمیت فواید و منافع انسجام اجتماعی حکایت دارد.

ج) «سلامت اجتماعی عبارت است از چگونگی ارزیابی فرد از عملکردش در برابر اجتماع. فرد سالم از نظر اجتماعی، اجتماع را مجموعه‌ای معنادار، فهمیدنی و بالقوه برای رشد و شکوفایی می‌داند و احساس می‌کند که به جامعه تعلق دارد، جامعه او را پذیرفته است و در پیشرفت جامعه سهیم است» (کییز، ۱۹۹۸). ۱. لگوی چندوجهی سلامت اجتماعی کییز شامل پنج جنبه می‌شود: ۱. انسجام اجتماعی، ۲. پذیرش اجتماعی، ۳. مشارکت اجتماعی، ۴. انطباق اجتماعی و ۵. شکوفایی اجتماعی. به نظر کییز، سلامت و یگانگی اجتماعی روابط افراد را با یکدیگر از طریق هنجارها منعکس می‌کند.

د) بیرد^۱ (۲۰۱۱) در رساله خود به فراتحلیل ۷۳ پژوهش در خصوص شناسایی پیش‌بین‌های «ایفای کارکرد اجتماعی» در بین دانشجویان پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد که سه موضوع روابط مثبت با دیگران، احساس تعلق اجتماعی و نیز انسجام اجتماعی به‌مثابه مؤلفه‌های ایفای کارکرد اجتماعی در دانشجویان تعریف شده اند. انسجام اجتماعی دانشجویان در محیط دانشگاهی، نشانه ایفای کارکرد اجتماعی دانشجویان است و به افزایش عملکرد تحصیلی دانشجویان در محیط دانشگاهی منجر می‌شود.

انسجام اجتماعی زمینه افزایش رضایت از زندگی (آدامز و سرپی، ۲۰۰۰^۲؛ لوبلو^۳ و ۲۰۰۳)، رضایت از زندگی خانوادگی (لوبلو و همکاران، ۲۰۰۳)، احساس خوشبختی معنوی (آدامز و سرپی، ۲۰۰۰؛ پرینس و گربر، ۲۰۰۵^۴) و خودکارآمدی (تورس و سولبرگ، ۲۰۰۱^۵) را فراهم می‌کند.

¹ Beard

² Adams and Serpe

³ LoBello

⁴ Prince and Gerber

⁵ Torres

گرایش‌های پژوهشی جامعه‌شناختی در تحلیل و تبیین انسجام اجتماعی در چند حوزه مشخص می‌شود: (۱) ماهیت انسجام اجتماعی چیست و چگونه است؟ مبانی نظری و پژوهشی تبیین انسجام اجتماعی چیست؟ میزان، مقدار و وضعیت کنونی انسجام اجتماعی چقدر و چگونه است؟ مفهوم‌سازی انسجام اجتماعی چگونه امکان‌پذیر است؟ چگونه می‌توان آن را سنجید و ارزیابی کرد؟ الگوهای مفهوم‌سازی و سنجش انسجام اجتماعی کدام‌اند؟ پرسش‌نامه‌های معتبر و مطمئن در زمینه اندازه‌گیری آن کدام‌اند؟ انسجام اجتماعی در بردارنده کدام مؤلفه‌های قابل اندازه‌گیری است؟ (۲) پیشایندهای انسجام اجتماعی کدام‌اند؟ چه عواملی به شکل‌گیری انسجام اجتماعی منجر می‌شوند؟ تأثیر عوامل گوناگون در شکل‌گیری انسجام اجتماعی چقدر است؟ (۳) پسایندهای انسجام اجتماعی کدام‌اند؟ پیامدها، آثار و کارکردهای مختلف فردی، خانوادگی، فرهنگی، و آموزشی انسجام اجتماعی در سطوح متعدد زندگی اجتماعی چیست؟ راه‌های ساختاری افزایش انسجام اجتماعی چیست؟ (۴) الگوهای اجتماعی انسجام اجتماعی بر حسب جنس، سن، دین، نژاد، تحصیلات، وضع تأهل، اشتغال، قومیت، وضعیت طبقاتی، حوزه‌های اجتماعی شهری و روستایی و گروه‌های اجتماعی خاص (جوانان، دانش‌آموزان، معلمان و...) کدام‌اند؟ (۵) هم‌بسته‌های انسجام اجتماعی کدام‌اند؟ انسجام اجتماعی با کدام متغیرهای فردی، اجتماعی و فرهنگی می‌تواند روابط هم‌بستگی داشته باشد؟ هدف اصلی پژوهش حاضر در جهت پاسخ به سؤال نخست، سنجش انسجام اجتماعی در محیط دانشگاهی ایران (در بین دانشجویان، با تکیه بر نظریه پیوند اجتماعی هیرشی) خواهد بود. اهداف فرعی مقاله عبارت‌اند از: (۱) تعیین میزان و سطوح انسجام اجتماعی دانشجویان، (۲) مطالعه الگوی اجتماعی انسجام اجتماعی دانشجویان بر حسب جنس، (۳) تعیین روابط درونی مؤلفه‌های چهارگانه انسجام اجتماعی دانشجویان با یکدیگر، (۴) آزمون الگوی نظری پیوند اجتماعی هیرشی با تکیه بر الگوی پارسونز و (۵) آزمون تناسب و بومی کردن مقیاس انسجام اجتماعی با فرهنگ دانشگاه ایرانی (روایی و پایایی).

نظریه پیوند اجتماعی هیرشی

در تحلیل رفتار انحرافی، نظریه کنترل اجتماعی^۱ به بررسی علت بروز انحرافات از این دریچه می‌پردازد که چرا افراد هنجارشکنی نمی‌کنند. هیرشی (۱۹۶۹) موضوع پیوند اجتماعی^۲ را پیش نظر قرار می‌دهد. او معتقد است که کج رفتاری زمانی واقع می‌شود که پیوند میان فرد و جامعه ضعیف یا گسسته شود. او، در درجه اول، وقوع فعالیت انحرافی را نتیجه شکست و ضعف پیوندهای فرد با جامعه می‌داند. او هم‌نوابی را حاصل وجود پیوندهای اجتماعی بین افراد جامعه و اعمال کنترل از طرف جامعه بر افراد تلقی می‌کند و ناهم‌نوابی را ناشی از گسستن پیوندهای شخص با نظم قراردادی جامعه می‌داند. هیرشی معتقد است که چهار عنصر اصلی باعث انسجام اجتماعی (پیوند فرد و جامعه) می‌شود: (۱) وابستگی^۳ (۲) تعهد^۴ (۳) درگیری^۵ (۴) اعتقاد و باور^۶. براساس نظریه پیوند اجتماعی، می‌توان نتیجه گرفت که هرچه افراد کمتر وابسته، متعهد، درگیر و معتقد باشند، پیوندشان با جامعه سست‌تر است و احتمال کج رفتاری بیشتر خواهد بود. تعریف مؤلفه‌های چهارگانه پیوند اجتماعی از نظر هیرشی به این شرح است (ممتاز، ۱۳۸۱):

(۱) وابستگی (دلبستگی یا تعلق): هنجارها شیوه‌های پذیرفته‌شده رفتار نزد مرد جامعه هستند. هنجارشکنی عملی برخلاف شیوه‌های پذیرفته‌شده است. اگر فردی به تمایلات و انتظارات دیگران اهمیت ندهد، یعنی به نظریات و عقاید آنها بی‌اعتنا باشد، پیوندش با جامعه ضعیف است. وابستگی یا دلبستگی اجتماعی این احساس را در فرد به وجود می‌آورد که به انتظارات و خواسته‌های دیگران پاسخ دهد. وابستگی به دیگران یکی از متغیرهای مهم در کنترل رفتار است، به طوری که به علت وابستگی اجتماعی، این احساس در فرد به وجود می‌آید که به انتظارات و خواسته‌های دیگران پاسخ دهد.

⁵ Social Control

⁷ Social Bond

¹ Attachment

² Commitment

³ Involvement

⁴ Belief

۲) تعهد: بعد جامعه شناختی خود است. فردی که به فعالیت‌های متعارف در زندگی روزمره متعهد باشد، در نهایت رفتارهای بهنجار نشان می‌دهد. افراد متعهدی که موقعیت مستحکمی در جامعه دارند، حتی‌الامکان، از هنجارشکنی دوری می‌جویند. در مقابل، کسی که چیزی برای از دست دادن ندارد، مستعد کج رفتاری است.

۳) درگیری (الزام، التزام و مشغولیت): درگیری در امور زندگی روزمره وقت زیادی می‌گیرد و باعث محدود شدن رفتار می‌شود. کسی که کار می‌کند، خانواده تشکیل می‌دهد و سعی می‌کند در حرفه‌اش موفق باشد، وقت و انرژی زیادی برای زندگی خود صرف می‌کند.

۴) اعتقاد (باورها): میزان اعتقاد افراد به هنجارهای اجتماعی و رعایت قوانین در رفتار بهنجار افراد تأثیر می‌گذارد. فردی که خود را تحت تأثیر اعتقادات و باورهای معمول در جامعه ببیند، وظیفه اخلاقی‌اش می‌داند که با قوانین هم‌نوا باشد. هرچه افراد بیشتر اعتقاد داشته باشند که باید از هنجارها و قوانین پیروی کنند، بیشتر احتمال دارد که به اصول و ضوابط فرهنگی جامعه پای‌بند باشند. هرچه این اعتقاد در فرد ضعیف‌تر باشد، بیشتر احتمال دارد که هنجارشکنی کند. بنابراین، انحراف به علت فقدان اعتقاد به اعتبار هنجارها و قوانین صورت می‌گیرد.

نظریه کارکردهای نظام اجتماعی پارسونز

پارسونز به دو اعتبار به تحلیل نظام اجتماعی می‌پردازد: اول، به اعتبار کارکردها یا مجموعه فعالیت‌هایی که نظام اجتماعی با محیط دارد (بیرونی) و کارکردهای دیگری که با نیازهای درونی نظام ارتباط دارد (درونی)؛ دوم اینکه، برای تحقق وظایف و کارکردها، باید به تمایز میان هدفها و ابزار (وسایل و امکانات) توجه داشت. این تمایزگذاری با کارکردهای مصرفی و ابزاری متناظر است. کارکردهای مصرفی برای نیل به هدفهای نظام اجتماعی لازم‌اند و کارکردهای ابزاری برای جست‌وجو و استفاده از وسایل به کار می‌روند. در نتیجه استفاده هم‌زمان از این دو اعتبار و تمایزگذاری می‌توان تصور کرد که لازمه ادامه حیات نظام اجتماعی، تحقق چهار

کارکردِ ضروری است. نزد پارسونز، بقای نظام اجتماعی به عملکرد چهار کارکرد حساس بستگی دارد، یعنی انطباق،^۱ کسب هدف،^۲ یگانگی^۳ و حفظ الگوها^۴ (AGIL).

(۱) انطباق: مجموعه کنش‌هایی است که روابط بین نظام اجتماعی و محیط بیرونی آن را تأمین می‌کند.

(۲) کسب هدف: مجموعه کنش‌هایی است که اهداف نظام اجتماعی را تعیین و برای نیل به آنها و گرفتن پاداش‌های مطلوب، منابع (انرژی، مواد و اطلاعات) را بسیج می‌کند.

(۳) انسجام: در هر نظام اجتماعی، کار برخی از اجزای کنشی، مراقبت و جلوگیری از کج‌روی و حفظ هماهنگی بین اجزا و دوری از اختلال‌های عمیق است. این کارکرد وحدت، یک‌پارچگی، یگانگی و انسجام لازم را برای بقای نظام اجتماعی فراهم می‌کند.

(۴) پایداری و حفظ الگوها: مجموعه اجزای کنشی است که در کنشگران (عاملان) نظام اجتماعی انگیزه ایجاد می‌کند و کل نظام اجتماعی را تغذیه می‌کند. کارکرد آن انباشتن انرژی به‌صورت انگیزش و پخش کردن آن به‌صورت اطلاعات در نظام اجتماعی است (روشه، ۱۳۷۶: ۷۹) (نمودار ۱).

اهداف		ابزار (وسایل)	
G	کسب هدف	A	انطباق
I	یگانگی	L	حفظ الگوها

نمودار ۱. کارکردهای چهارگانه نظام اجتماعی پارسونز

¹ Adaptation

² Goal attainment

³ Integration

⁴ Latency

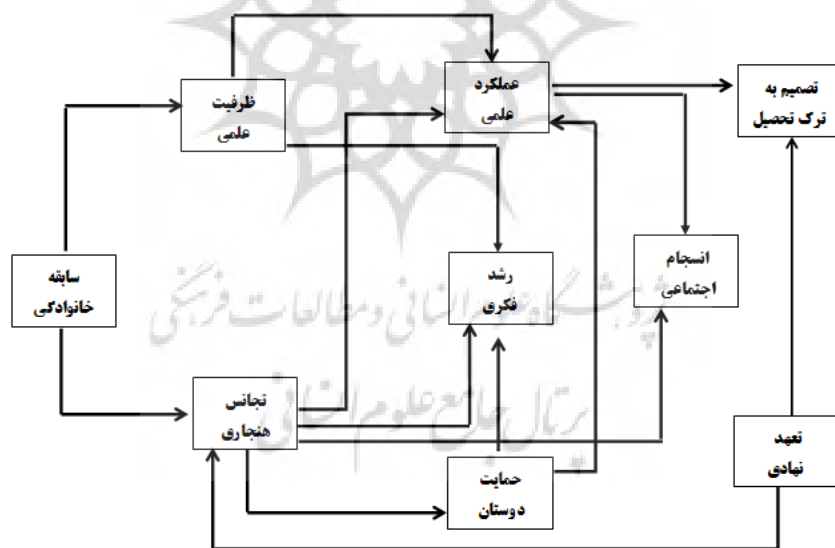
نظریه انسجام اجتماعی در محیط دانشگاهی

اسپادی (۱۹۷۰)، متأثر از تحلیل خودکشی دورکیم، به بررسی اهمیت انسجام اجتماعی در محیط دانشگاهی پرداخت. او معتقد است که سطوح بالای مشارکت اجتماعی دانش‌آموزان در فعالیت‌های خارج از برنامه‌های درسی و آموزشی بهترین پیش‌بینی‌کننده موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان است (نمودار ۲). تینتو (۱۹۷۵) با هدف بسط نظریه اسپادی در زمینه دانشگاهی، الگو و نظریه‌ای در تبیین چگونگی عوامل تعیین‌کننده انسجام اجتماعی دانشجویان در محیط دانشگاهی ارائه داد. تینتو، متأثر از دورکیم، با محوریت انسجام اجتماعی، برای تبیین نقش انسجام اجتماعی در فرآیندهای آموزشی و تربیتی کوشیده‌است. نقطه آغاز الگوی تینتو، توجه به روابط و تعامل بین دانشجو و دانشگاه است. او بیان کرده که تعامل بین دانشجو و دانشگاه نقش بسیار مهمی در رشد فردی و پیشرفت دانشجو در زمینه یادگیری ایفا می‌کند. یکی از قوی‌ترین و مؤثرترین عوامل موفقیت دانشجو در دانشگاه، توجه به پیوستگی و انسجام نظام‌های اجتماعی و آموزشی است، چه به صورت رسمی و چه به صورت غیررسمی، است. به همان نسبت که تماس و تعامل بین دانشجو و محل تحصیل در هر دو جهت درون و بیرون کلاس درس افزایش یابد (انسجام اجتماعی و انسجام آکادمیک)، پیشرفت فردی و یادگیری افراد افزایش می‌یابد (نمودار ۳).

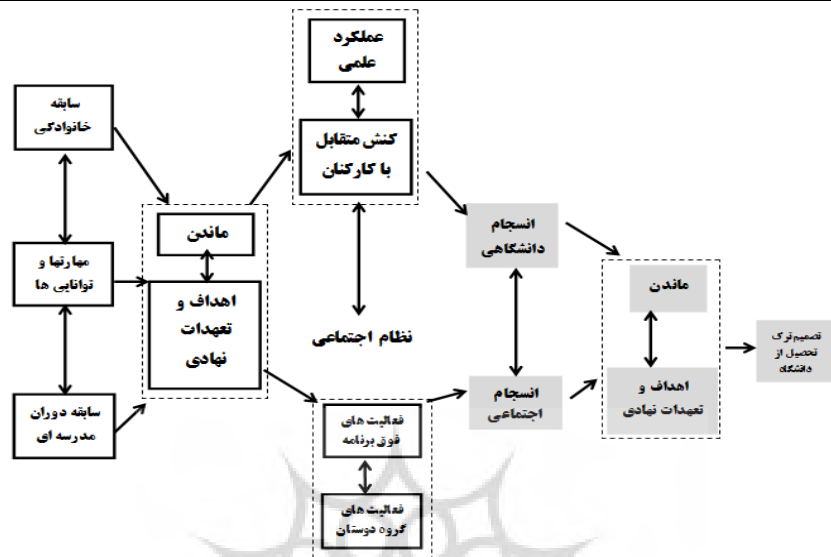
کربی (۲۰۱۵) معتقد است که «تحقیقات اولیه در دهه ۱۹۷۰ (اسپادی، ۱۹۷۰؛ تینتو، ۱۹۷۵؛ پاسکارلا و ترنزینی، ۱۹۷۷ و ۱۹۷۹) براساس نظریات کلاسیک اجتماعی، سعی در ساخت و طراحی الگویی برای تبیین نقش انسجام اجتماعی و دانشگاهی در حوزه فعالیت‌های دانشگاهی دانشجویان داشته‌اند. الگوی طراحی شده مبنایی برای تداوم فعالیت‌های نظریه‌ای و انجام فعالیت‌های پژوهشی و تجربی در دهه‌های بعد از آن تاکنون شده است (الگوی جامعه‌شناختی ماندگاری دانشجویان در آموزش عالی)»

انسجام اجتماعی در محیط دانشگاهی به معنای سازگاری دانشجویان با شیوه زندگی اجتماعی در دانشگاه است و انسجام دانشگاهی (تحصیلی) نیز به معنی میزان انطباق دانشجویان با شیوه زندگی علمی و الزامات علمی دانشگاه است. براساس الگوی تینتو (۱۹۷۵) دانشجویان نه تنها به بقا در دانشگاه تا زمان فارغ‌التحصیلی (یعنی انسجام دانشگاهی و تحصیلی) نیاز دارند،

بلکه به مشارکت در مسایل فرهنگی، چه در درون و چه بیرون از محیط یادگیری، (یعنی انسجام اجتماعی) نیز نیازمندند. در واقع، انسجام اجتماعی و دانشگاهی (تحصیلی) پیش‌بین‌های رضایت از زندگی دانشگاهی معرفی شده‌اند. به‌علاوه، سطح انسجام اجتماعی و تحصیلی دانشجویان پیش‌بینی‌کننده ادامه تحصیل و موفقیت آنان در سال اول دانشگاه است. بنابراین، برای اینکه دانشجوی سال اولی با تمام جنبه‌های زندگی دانشگاهی تطابق یابد، انسجام بایستی در هر دو حوزه اجتماعی و تحصیلی رخ دهد. دانشجویان منسجم‌تر انگیزش و انرژی عاطفی بیشتری دارند. دانشجویانی که در زندگی اجتماعی محیط تحصیلی خود یک‌پارچه‌تر شده‌اند، پیشرفت تحصیلی بیشتری دارند، از خوداثربخشی بالاتری برخوردارند و توانایی و مؤثر بودن خود را در حد بالاتری ارزیابی می‌کنند و یک‌پارچگی اجتماعی دانشجویان با یک‌پارچگی علمی آنها توازن دارد. هر جا که دانشجو قادر به ایجاد ارتباطات مثبت و کافی با هم‌سالان خود و ایجاد اهداف رضایت‌بخش نباشد، احتمالاً احساس انزوا و انسجام کمتری در زندگی اجتماعی خواهد داشت.

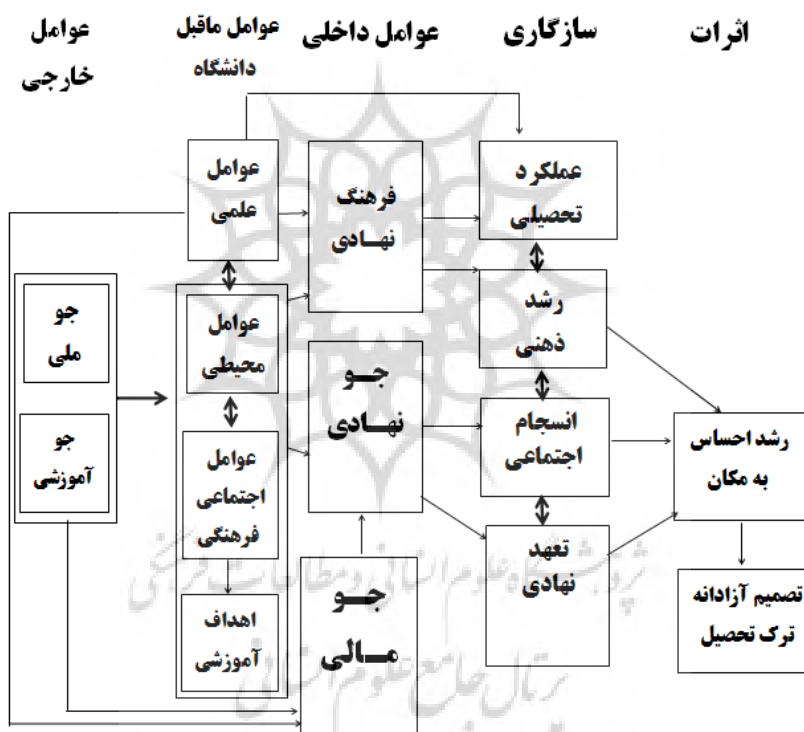
نمودار ۲. مدل ماندگاری دانشجویان با دانشگاه (اسپادی، ۱۹۷۰)

نمودار ۳. مدل ماندگاری دانشجویان با دانشگاه (تینتو، ۱۹۷۵)

پژوهش فراتحلیل وارتمن و ناپولی (۱۹۹۶) نشان داد که انسجام اجتماعی-دانشگاهی تأثیر معناداری در موفقیت تحصیلی و ماندگاری دانشجویان در دانشگاه داشته‌است. رابین و رایت (۲۰۱۲) براساس روش فراتحلیل درخصوص ۳۵ پژوهش به تمایزات طبقاتی انسجام اجتماعی در نظام دانشگاهی پرداختند. یافته‌های آنها نشان داد که دانشجویان طبقات پایین‌تر اجتماعی نسبت به دانشجویان طبقات متوسط، از میزان انسجام اجتماعی کمتری برخوردارند. رابین و رایت (۲۰۱۵)، در تکمیل پژوهش قبلی خود، تحقیقی دیگر، به تأثیر دو متغیر زمان و پول به‌منظور تبیین تمایزات طبقات اجتماعی و انسجام اجتماعی دانشجویان در دانشگاه‌های امریکا و استرالیا پرداختند تا دریابند که چگونه می‌توان بر میزان انسجام اجتماعی طبقات اجتماعی مختلف دانشجویان افزود. تحقیقات مرتس (۲۰۱۵ الف و ب) نشان داد که افزایش انسجام اجتماعی در بین دانشجویان ایالات متحده باعث افزایش ماندگاری دانشجویان در دانشگاه می‌شود.

در جدیدترین فعالیت‌های علمی-تحقیقاتی، کربی (۲۰۱۵) سعی کرد رویکردی جدید در تبیین سازوکار ماندگاری دانشجویان در دانشگاه، با تکیه بر کاربرد نظریات کلاسیک جامعه‌شناختی، ارائه دهد. الگوی کربی بیان می‌کند که جو ملی و فضای آموزشی زمینه شکل‌گیری اهداف آموزشی، عوامل فرهنگی-اجتماعی، عوامل محیطی و عوامل دانشگاهی را فراهم می‌کند و این عوامل چهارگانه نقشی مؤثر و مستقیم در شکل‌گیری انسجام اجتماعی و انسجام دانشگاهی ایفا می‌کنند و در نهایت باعث افزایش عملکرد دانشگاهی دانشجویان می‌شوند (نمودار ۴).

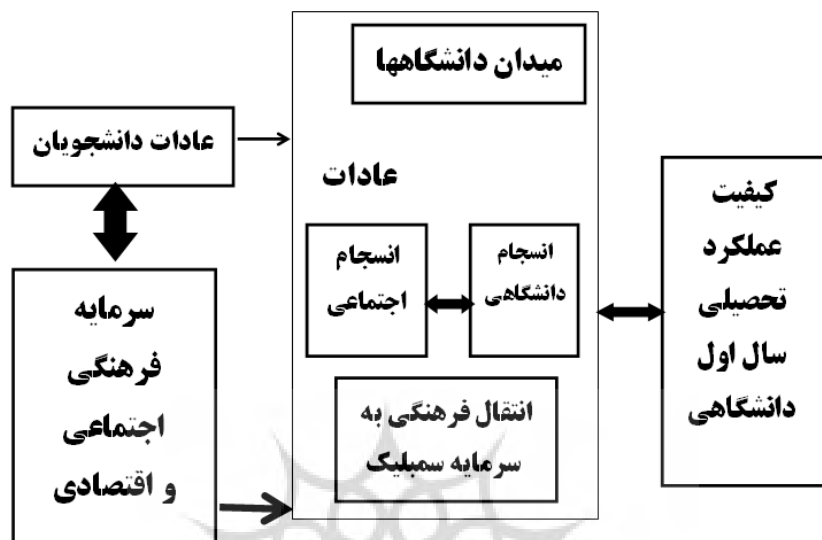
نمودار ۴. الگوی ماندگاری دانشجویان با دانشگاه (کربی، ۲۰۱۵)

نتایج تحقیق لامپادن و توماس (۲۰۱۶) مبین آن است که افزایش انسجام اجتماعی دانشجویان در تایلند زمینه ارتقای رشد فردی آنها را فراهم می‌کند. یافته‌های پژوهش بادی (۲۰۱۶) نشان

داد که انسجام اجتماعی دانشگاهی سطح موفقیت دانشجویان را در ایالات متحده افزایش داده‌است. عثمان الجهانی (۲۰۱۶) مطالعات معاصر در ادبیات و سابقه پژوهشی حوزه دانشجویان را با تکیه بر محتوا و زمینه‌های فرهنگی متفاوت دانشگاهی بررسی و مرور کرد و سپس، به دسته‌بندی و تنظیم متغیرهای مؤثر و معرفی تأثیرگذارترین عوامل در ماندگاری دانشجویان پرداخت. دو موضوع کیفیت تجربه‌های نهادینه‌شده دانشجویان و میزان پیوند دانشجویان با نظام‌های دانشگاهی و اجتماعی مرتبط با نهادهای دانشگاهی (انسجام اجتماعی-دانشگاهی) به‌مثابه عوامل کانونی گزارش شدند. این بررسی با توجه به مطالعات تطبیقی پنج نظام آموزش عالی کشورهای اروپایی، امریکایی، استرالیایی، بریتانیایی و عربی انجام گرفته‌است.

پاثر و چتی (۲۰۱۶) در تبیین عوامل مؤثر در کسب موفقیت دانشگاهی، با رویکرد ترکیبی، براساس نظریه تینتو و دیدگاه بوردیو در زمینه عادت‌واره و سرمایه اجتماعی، چارچوبی تحلیلی در این زمینه ارائه دادند. نتایج نهادی پژوهش آنها مبین کارآمدی الگوی پیشنهادی در افریقا است. الگوی پائی و چتی نشان داد که دو موضوع بوردیویی عادت‌واره و سرمایه‌های سه‌گانه فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی نقش مؤثری در تبیین و شکل‌گیری انسجام اجتماعی-دانشگاهی دانشجویان دارد و درنهایت، کیفیت عملکرد دانشگاهی دانشجویان را ارتقا می‌دهد (نمودار ۵).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نمودار ۵. الگوی ماندگاری دانشجویان با دانشگاه (پاثر و چتی، ۲۰۱۶)

مقالات فراوانی نیز در مجله‌های علمی-تخصصی با هدف آزمودن الگوی تینتو منتشر شدند و دریافتند که انسجام اجتماعی-آکادمیکی دانشجویان نقش مؤثری در ارتقای فعالیت یادگیری آنها دار (سورآینز و همکاران، ۲۰۰۶؛ ماننان، ۲۰۰۷؛ سورآینزو ولف، ۲۰۰۸؛ سوانسون، ۲۰۰۸؛ شورت، ۲۰۰۹؛ اسکات، ۲۰۰۹؛ سورآینز و اشमित، ۲۰۰۹؛ مک‌لواگ‌لین، ۲۰۰۹؛ میووایس و همکاران، ۲۰۱۰)

الگوی تینتو در ایران براساس دو گزارش هدف آزمون قرار گرفته است: پژوهش محمدی و همکاران (۱۳۹۳) کوشیده است الگوی علی کیفیت محیط دانشگاه، انسجام تحصیلی و اجتماعی و فرسودگی تحصیلی دانشجویان دانشگاه شیراز را ارائه دهد. نتایج پژوهش محمدی و قطرئی (۱۳۹۴) نشان داده که انسجام اجتماعی و دانشگاهی (تحصیلی) دانشجویان، به‌طور هم‌زمان، پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنادار ارزشیابی آنان از کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی است. تجربه تحصیلی و دانشگاهی موفق و تعامل منسجم دانشجویان با هم‌سالان، کارکنان و هیئت علمی بر ارزشیابی آنان تأثیر می‌گذارد و میزان رضایت آنان را از کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی تعیین می‌کند.

سازگاری با دانشگاه و انسجام اجتماعی-دانشگاهی

پرو (۲۰۱۴) معتقد است که توجه به موضوع سازگاری اجتماعی-دانشگاهی هدف اصلی موضوع انسجام اجتماعی-دانشگاهی (تحصیلی) در الگوی تینتو تلقی می‌شود. در بررسی و مفهوم‌پردازی چندگانه سازگاری دانشگاهی براساس دو رویکرد روانی-اجتماعی، انواع اصلی سازگاری اجتماعی-دانشگاهی استخراج می‌شود که مبانی نظری آن بر رویکرد انسجام اجتماعی-دانشگاهی استوار است. هرچه انسجام اجتماعی-دانشگاهی دانشجویان افزایش یابد، سازگاری اجتماعی-دانشگاهی آنها تحقق می‌یابد. انسجام اجتماعی دانشجویان زمینه افزایش سازگاری با دانشگاه را فراهم می‌کند. یافته‌های پژوهش پرو (۲۰۱۴) نشان داد که لازمه موفقیت تحصیلی دانشجویان وجود دو نوع سازگاری روانی و اجتماعی است.

الگوی نظری و پژوهشی سازگاری با دانشگاه بیکر و سربیک (۱۹۸۶، ۱۹۸۹ و ۱۹۹۹) شامل چهار پاره‌مقیاس سازگاری علمی (آکادمیکی)، سازگاری اجتماعی، سازگاری فردی و هیجانی، و وابستگی و دلبستگی نهادی به دانشگاه است. یافته‌های توصیفی پژوهش محمدعلی زکی (۱۳۸۹) مبین آن است که جوانان از سطح متوسط سازگاری با دانشگاه برخوردارند. داده‌های تحقیق نشان می‌دهد که روابط معناداری بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و سازگاری جوانان با دانشگاه وجود دارد.

در تحقیق زیپک (۲۰۰۵)، رابطه بین سازگاری و انسجام بررسی و تجزیه و تحلیل شده‌است. نتایج تحقیقات سه‌گانه رایننتایس و همکاران (۲۰۱۱، ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳) نشان داد که روابط معناداری بین انسجام اجتماعی و سازگاری دانشگاهی (الگو و ابزار بیکر و سربیک) وجود دارد و انسجام اجتماعی سبب افزایش سازگاری دانشجویان با دانشگاه در هلند شده‌است. نتایج پژوهش پریه‌را (۲۰۱۴) معرف آن بوده که روابط معناداری بین انسجام اجتماعی و سازگاری دانشجویان با دانشگاه در استرالیا وجود دارد. علاوه بر آن، مشخص شده که انسجام اجتماعی به افزایش سازگاری دانشجویان با دانشگاه انجامیده و در نهایت بر میزان افزایش موفقیت تحصیلی آنها مؤثر بوده‌است.

الگوی پژوهش

با توجه به بخش نخست، نظریه پیوند اجتماعی هیرشی کوشیده‌است سازوکار انسجام اجتماعی را تبیین کند. چهار عنصر اصلی باعث انسجام اجتماعی (پیوند فرد و جامعه) می‌شوند: (۱) وابستگی (۲) تعهد (۳) درگیری (۴) اعتقاد و باور. نتیجه بخش دوم آن است که پارسونز لازمه ادامه حیات نظام اجتماعی را تحقق چهار کارکرد ضروری می‌داند. نزد پارسونز، بقای نظام اجتماعی به عملکرد چهار مؤلفه حساس بستگی دارد. کارکردهای چهارگانه نظام اجتماعی عبارت‌اند از انطباق، کسب هدف، یگانگی و حفظ الگوها (AGIL).

چرایس (۲۰۰۷) تحلیلی پارسونزی از نظریه پیوند اجتماعی هیرشی ارائه داده‌است. براساس تحلیل چرایس (۲۰۰۷)، مؤلفه‌های چهارگانه نظریه پیوند اجتماعی هیرشی شامل التزام (درگیری)، تعهد، وابستگی و باورها به ترتیب با چهار کارکرد نظام اجتماعی پارسونز، شامل کارکردهای انطباق، کسب هدف، یگانگی و حفظ الگوها، متناظرند (نمودار ۲). با توجه به سطوح چهارگانه وضعیت انسانی، مؤلفه‌های پیوند اجتماعی به ترتیب با چهار سطح رفتاری، شناختی، احساسی (عاطفی) و ارزیابی متناظر خواهند بود. با توجه به سطوح چهارگانه وضعیت انسانی، التزام متناظر بعد رفتاری، تعهد متناظر بعد شناختی، وابستگی متناظر بعد احساسی (عاطفی) و درنهایت باورها متناظر بعد ارزیابی تلقی می‌شود (لیوینگستون، ۱۹۹۶). براساس رویکرد کارکردهای چهارگانه پارسونز، التزام متناظر کارکرد انطباق، تعهد متناظر کارکرد کسب هدف، وابستگی متناظر کارکرد یگانگی، و درنهایت، باورها متناظر کارکرد حفظ الگوها تلقی می‌شود (چرایس، ۲۰۰۷). مقایسه سطوح چهارگانه وضعیت انسانی، چهار کارکرد و چهار مؤلفه پیوند اجتماعی در نمودار ۶ آمده‌است.

اهداف		ابزار (وسایل)	
G	تعهد	A	التزام
I	دلبستگی	L	باورها

نمودار ۶. مؤلفه‌های چهارگانه انسجام اجتماعی با تکیه بر رویکرد کارکردهای چهارگانه نظام اجتماعی

پارسونز

جدول ۱. مقایسه اصول پیوند اجتماعی، کارکردهای نظام اجتماعی و سطوح وضعیت انسانی

سطوح	کارکردهای نظام اجتماعی (پارسونز)	اصول پیوند اجتماعی (هیرشی)
رفتاری	انطباق و سازگاری	التزام و درگیری
شناختی	دستیابی به هدف	تعهد
احساسی	انسجام و یکپارچگی	دلبستگی و وابستگی
ارزیابی	حفظ الگوها	باورها

(لیوینگستون،^۱ ۱۹۹۶ و چرایس،^۲ ۲۰۰۷)

نتیجه بخش سوم نشان داد که تحقیقات اولیه در دهه ۱۹۷۰ براساس رویکردهای کلاسیک جامعه‌شناختی اسپادی (۱۹۷۰)، تینتو (۱۹۷۵) و پاسکارلا و ترنزینی (۱۹۷۷ و ۱۹۷۹)، در زمینه ساخت و طراحی الگویی برای تبیین نقش انسجام اجتماعی و دانشگاهی در حوزه فعالیت‌های دانشگاهی دانشجویان کوشیده‌اند. رابطه بین سازگاری و انسجام در بخش چهارم تبیین شده‌است. مرور نظریات و یافته‌های پژوهشی نشان داد که انسجام اجتماعی دانشجویان زمینه افزایش سازگاری با دانشگاه را فراهم می‌کند. روابط معناداری بین انسجام اجتماعی و سازگاری دانشگاهی وجود دارد و انسجام اجتماعی سازگاری دانشجویان با دانشگاه را افزایش داده‌است.

مقیاس چندگانه انسجام اجتماعی

راس و استراوس^۳ (۱۹۹۵) با هدف ساخت و اعتباریابی مقیاس انسجام اجتماعی، در ابتدا، مقیاسی با ۷۶ گویه طراحی کردند. پس از مرور مجدد، تعداد گویه‌ها به ۵۵ ماده تقلیل یافت. پاره‌مقیاس‌های ابزار عبارت‌اند از: وابستگی (۷ گویه)، تعهد (۸ گویه)، الزام (۶ گویه)، باورها (۱۰ گویه)، خودکنترلی (۱۰ گویه)، مناسب‌بودن شبکه ارتباطی (۷ گویه) و گروه‌های مجرمانه (۷

¹ Livingston

² Chriss

³ Ross and Straus

گویه). مقیاس پیش‌گفته در بین ۳۵۹ دانشجوی رشته جامعه‌شناسی در بهار ۱۹۹۵ توزیع شد. برخی گویه‌ها به ابعاد مثبت و برخی گویه‌ها به ابعاد منفی موضوع می‌پرداختند. نتایج تحقیق تحلیل عاملی نشان داد که ۵۵ ماده در پنج عامل تقلیل یافته‌اند که براساس تحلیل عاملی، مقیاسی شامل ۲۶ گویه نهایی شده که پایایی آن ۰/۸۳ گزارش شده است.

در مرحله نهایی، دو مقیاس کوتاه انسجام اجتماعی ۱۰ گویه‌ای (هر مؤلفه شامل دو گویه) و نیز مقیاسی پنج‌گویه‌ای تنظیم شد که پایایی آن دو مقیاس به ترتیب ۰/۶۵ و ۰/۳۸ محاسبه شده بود. هر کدام از مقیاس‌های سه‌گانه انسجام اجتماعی مزبور (۲۶ گویه‌ای، ۱۰ گویه‌ای و ۵ گویه‌ای)، به‌طور جداگانه روابط معنی‌داری با هر کدام از پاره‌مقیاس‌های انسجام اجتماعی داشته‌اند. علاوه بر آن، سه مقیاس مزبور روابط معناداری در جهت منفی با سه مقیاس میزان غفلت والدین، آزار جسمانی و تعدی روحی (روانی) داشتند که معرف روایی پرسش‌نامه بوده است.

رامیرز^۱ (۲۰۰۷) از فرم کوتاه ۱۰ گویه‌ای انسجام اجتماعی (شامل چهار مؤلفه پیوند اجتماعی هیرشی) استفاده و پایایی آن را ۰/۶۲ محاسبه کرده است. استراوس^۲ و همکاران (۲۰۱۰) از فرم کوتاه ۱۰ گویه‌ای پرسش‌نامه انسجام اجتماعی در قالب پرسش‌نامه روابط فردی و بین‌فردی استفاده و پایایی آن را در بین آزمودنی‌های جامعه کل ۰/۶۷ و در بین آزمودنی‌های دانشجو ۰/۶۵ گزارش کرده است. پژوهش لامپادن و توماس (۲۰۱۶) با استفاده از مقیاس انسجام اجتماعی راس و استراوس (شامل هشت گویه) در بین دانشجویان تایلد انجام گرفت. نتایج تحقیق نشان داد که روابط معناداری بین انسجام اجتماعی و رشد فردی دانشجویان وجود دارد. انسجام اجتماعی دانشجویان سبب افزایش رشد فردی دانشجویان در محیط دانشگاهی تایلد شده است.

در تحقیق حاضر از پرسش‌نامه مقیاس انسجام اجتماعی راس و استراوس (۱۹۹۵) شامل ۳۰ گویه استفاده شد که چهار مؤلفه پیوند اجتماعی هیرشی را هدف سنجش قرار داده است. تعریف مفهومی و عملیاتی چهار مؤلفه انسجام اجتماعی به قرار ذیل است:

^۱ Ramirez

^۲ Straus

- (۱) تعلق: اگر فردی به هنجارهای اجتماعی، تمایلات و انتظارات دیگران اهمیت دهد، پیوند او با دیگران قوی است (احساس تعلق به دیگران و نهادهای اجتماعی). پرسش‌نامه تحقیق برای اندازه‌گیری تعلق (وابستگی) شامل هفت جمله براساس طیف پنج‌نمره‌ای لیکرت بوده که کمترین و بیشترین نمره تعلق به ترتیب ۷ و ۳۵ محاسبه شده‌است.
- (۲) تعهد: فردی که زمان، انرژی و تلاش خود را صرف امور و فعالیت‌های روزمره و متداول زندگی می‌کند، از میزان بالای تعهد برخوردار است. پرسش‌نامه تحقیق برای اندازه‌گیری تعهد شامل هشت جمله براساس طیف پنج‌نمره‌ای لیکرت بوده که کمترین و بیشترین نمره تعهد به ترتیب ۸ و ۴۰ محاسبه شده‌است.
- (۳) مشغولیت: میزان درگیری فرد در امور روزمره زندگی مبین مشغولیت فرد است. ابزار تحقیق برای سنجش مشغولیت (التزام) شامل شش جمله براساس طیف پنج‌نمره‌ای لیکرت است که کمترین و بیشترین نمره التزام به ترتیب ۶ و ۳۰ محاسبه شده‌است.
- (۴) اعتقاد: باور به اصول اخلاقی و نظام هنجارهای اجتماعی و رعایت قوانین سبب احساس وظیفه اخلاقی فرد در برابر دیگران می‌شود. ابزار تحقیق برای سنجش باورها شامل نه جمله براساس طیف پنج‌نمره‌ای لیکرت بود که کمترین و بیشترین نمره باورها (اعتقادات) به ترتیب ۹ و ۴۵ محاسبه شده‌است.

روش پژوهش

جامعه آماری کلیه جوانان (افراد مشغول به تحصیل در دانشگاه اصفهان) بوده‌است. از آنجا که کمینه حجم نمونه در تحقیقات پیمایشی ۱۰۰ نفر است (حافظ‌نیا، ۱۳۸۷) و برای اینکه با اطمینان بتوان یافته‌ها را تحلیل کرد، حجم نمونه ۲۰۰ نفر در نظر گرفته شد. روش نمونه‌گیری به صورت مرحله‌ای بوده‌است: در مرحله اول، تمرکز بر نمونه‌گیری طبقه‌ای است که بر آن اساس حجم نمونه به صورت درصد یکسانی بین دانشجویان پسر و دختر (هرکدام ۵۰ درصد) تقسیم شد. در مرحله دوم، نمونه‌گیری خوشه‌ای صورت گرفت که از بین دانشکده‌های متنوع دانشگاه اصفهان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی به صورت تصادفی انتخاب شد. در مرحله سوم، آزمودنی‌ها از بین دختران و پسران کلاس‌های درس دانشکده ادبیات به صورت تصادفی ساده

انتخاب شدند. روش تحقیق حاضر پیمایشی و روش جمع‌آوری اطلاعات پرسش‌نامه مقیاس انسجام اجتماعی راس و استراوس (۱۹۹۵) بوده است. پایایی ابزار با روش آلفای کرونباخ و میزان هم‌بستگی درونی در تحقیق حاضر، با ۲۰۰ آزمودنی و ۳۰ گویه، ۰/۷۶۹ گزارش شده است. پایایی ابزار در بین آزمودنی‌های پسر (۱۰۰ نفر) و دختر (۱۰۰ نفر) به ترتیب ۰/۷۵ و ۰/۷۷ محاسبه شده است.

یافته‌های پژوهش

تحلیل توصیفی ویژگی‌های دانشجویان

بر اساس یافته‌های تحقیق، میانگین و انحراف معیار تعهد ۳۱/۴ و ۳/۶ و میانگین و انحراف معیار باورها ۳۳/۸۹ و ۵/۰۲ به دست آمده است. میانگین وابستگی ۲۶/۰۳، میانگین انحراف معیار ۳/۲۷، میانگین درگیری ۲۰/۰۵ و انحراف معیار ۳/۱۸ محاسبه شده است. در مجموع، کل مقیاس انسجام اجتماعی دارای میانگین ۱۱۱/۳۹ و انحراف معیار ۱۰/۷۸ گزارش شده است. شاخص‌های آمار توصیفی کل و چهار مؤلفه انسجام اجتماعی در جدول ۲ گزارش شده است. نمره کل انسجام اجتماعی دانشجویان دارای توزیع نرمال بوده است. مقدار شاخص آماره آزمون کولموگروف اسمیرنوف ۰/۷۱۸ محاسبه شده و از آنجا که سطح معناداری آزمون ۰/۶۸۱ است، نمره داده‌های تحقیق نرمال است. اعداد جدول ۳ نمایش‌دهنده دو شاخص میانگین و انحراف معیار تمام ۳۰ جمله پرسش‌نامه به ترتیب جمله‌هاست.

جدول ۲. شاخص‌های آمار توصیفی مؤلفه‌ها و کل انسجام اجتماعی دانشجویان (N=۲۰۰)

متغیرهای تحقیق	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
تعهد	۳۱/۴	۳/۶	۳۹	۱۸
باورها	۳۳/۸۹	۵/۰۲	۴۵	۱۸
وابستگی	۲۶/۰۳	۳/۲۷	۳۲	۱۵
درگیری	۲۰/۰۵	۳/۱۸	۳۰	۱۰
انسجام اجتماعی	۱۱۱/۳۹	۱۰/۷۸	۱۳۹	۷۷

جدول ۳. شاخص‌های آمار توصیفی ۳۰ گویه مقیاس انسجام اجتماعی

گویه (ماده)	میانگین	انحراف معیار	گویه (ماده)	میانگین	انحراف معیار	گویه (ماده)	میانگین	انحراف معیار
۱	۴/۱	۱/۰۹	۲۱	۲/۹	۰/۹۵	۲۱	۳/۹	۰/۸۶
۲	۴/۲	۰/۹۷	۲۲	۲/۴	۱/۳۲	۲۲	۳/۹	۱/۱۱
۳	۴	۱/۱	۲۳	۴	۱/۰۹	۲۳	۳/۵	۱/۱۶
۴	۲/۲	۱/۲	۲۴	۴	۱/۱۲	۲۴	۳/۸	۱/۱۵
۵	۳/۴	۱/۲	۲۵	۳/۲	۰/۹۶	۲۵	۴/۳	۱/۰۵
۶	۳/۲	۱/۲	۲۶	۴/۲	۱/۳	۲۶	۴/۱	۰/۷۵
۷	۴/۴	۱/۱	۲۷	۳/۳	۱/۰۹	۲۷	۳/۶	۰/۸۹
۸	۳/۹	۰/۸۰	۲۸	۳/۶	۱/۳	۲۸	۳/۴	۱/۱۹
۹	۴/۲	۱/۱	۲۹	۴/۲	۱/۱۵	۲۹	۳/۶	۱/۳۲
۱۰	۳/۵	۱/۰۳	۳۰	۳/۹	۰/۹۴	۳۰	۳/۷	۱/۰۸

یافته‌های پژوهش مبین آن است که ۸۸ درصد مردان از میزان انسجام اجتماعی زیاد و خیلی زیادی برخوردارند. این میان در میان ۷۴ درصد زنان زیاد و خیلی زیاد است. در مجموع، ۸۱ درصد آزمودنی‌ها از انسجام اجتماعی زیاد و خیلی زیاد و ۱۸ درصد از میزان متوسط انسجام اجتماعی برخوردار بوده‌اند (جدول ۴).

جدول ۴. توزیع فراوانی سطوح انسجام اجتماعی دانشجویان به تفکیک جنس

میزان	مردان		زنان		کل	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
خیلی کم	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کم	۰	۰	۱	۱	۱	۱
متوسط	۱۲	۱۲	۲۵	۲۵	۳۷	۱۸
زیاد	۷۸	۷۸	۶۶	۶۶	۱۴۴	۷۲
خیلی زیاد	۱۰	۱۰	۸	۸	۱۸	۹
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰

تحلیل استنباطی (آزمون فرضیات تحقیق)

آزمون تفاوت

یافته‌های پژوهش مبین آن است که تفاوت معناداری در زمینه دو مؤلفه انسجام اجتماعی، شامل تعهد و درگیری، بین آزمودنی‌های دختر و پسر وجود دارد. سطح معناداری آماره آزمون به ترتیب ۰/۰۴۸ و ۰/۰۰۲ به دست آمد. بنابراین، جنس افراد در میزان تعهد و درگیری تأثیر داشته‌است. علاوه بر آن، تفاوت معناداری در خصوص دو مؤلفه دیگر انسجام اجتماعی، یعنی باورها و دل بستگی آزمودنی‌های دختر و پسر، وجود ندارد. در مجموع، تفاوت معناداری در موضوع انسجام اجتماعی بین آزمودنی‌های دختر و پسر به دست نیامد (جدول ۵).

جدول ۵. نتایج آزمون تفاوت مؤلفه‌ها و کل انسجام اجتماعی دانشجویان بر حسب جنس

موضوع تحقیق	پسران		دختران		آماره آزمون T	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	مقدار آماره	اعتبار آماره
تعهد	۳۱/۹	۳/۸۱	۳۰/۹۳	۳/۳	۱/۹۱۴	۰/۰۴۸
باورها	۳۴/۲	۴/۷	۳۳/۵	۵/۳	۰/۹۷	۰/۳۳۳
دل بستگی	۲۵/۹	۳/۲	۲۶/۱	۳/۳	۰/۵۴	۰/۵۹
درگیری	۲۰/۷	۳	۱۹/۳	۳/۱	۳/۱۹۸	۰/۰۰۲
انسجام اجتماعی	۱۱۲/۸	۱۰/۴	۱۰۹/۹	۱۰/۹	۱/۸۸۸۸	۰/۰۶۱

تحلیل هم بستگی

یافته‌های تحقیق در زمینه تحلیل هم بستگی بازگوکننده آن است که تمام چهار مؤلفه با نمره کل انسجام اجتماعی روابط معناداری داشته‌اند. بیشترین روابط مربوط به دو مؤلفه باورها (۰/۷۸۵) و تعهد (۰/۷۵۸) بوده‌است. کمترین مقدار ضریب هم بستگی به مؤلفه دل بستگی (۰/۵۹۱) اختصاص داشته‌است. علاوه بر آن، یافته‌های تحقیق نشان داد که تمام چهار مؤلفه انسجام اجتماعی، به طور جداگانه، روابط معناداری با یکدیگر داشته‌اند. بیشترین مقدار ضریب

همبستگی به روابط بین تعهد و باورها (۰/۴۶۴) و کمترین مقدار ضریب همبستگی به روابط بین دو مؤلفه دل‌بستگی و تعهد (۰/۲۵۴) اختصاص داشته‌است (جدول ۶).

جدول ۶. ماتریس همبستگی بین مؤلفه‌های انسجام اجتماعی دانشجویان

انسجام اجتماعی	درگیری	دل‌بستگی	باورها	
۰/۷۵۸ P=۰/۰۰۰	۰/۴۳۷ P=۰/۰۰۰	۰/۲۵۴ P=۰/۰۰۰	۰/۴۶۴ P=۰/۰۰۰	تعهد
۰/۷۸۵ P=۰/۰۰۰	۰/۳۰۷ P=۰/۰۰۰	۰/۲۳۷ P=۰/۰۰۰		باورها
۰/۵۹۱ P=۰/۰۰۰	۰/۳۱ P=۰/۰۰۰			دل‌بستگی
۰/۶۷۹ P=۰/۰۰۰				درگیری

تحلیل عاملی

داده‌های تحقیق معرف آن است که الگوی تحلیل عاملی ابزار ۳۰ گویه‌ای از نظر آماری معنادار است؛ چراکه شاخص آماری KMO، ۰/۷۵۶ محاسبه شده‌است و علاوه بر آن، سطح معناداری شاخص آزمون کرویت صفر است؛ بنابراین، الگوی تحلیل عاملی با توجه به مقیاس ۳۰ گویه‌ای از نظر آماری مطلوب بوده‌است. روش تحلیل عاملی، تحلیل عامل‌های اصلی است و جهت انتخاب گویه‌ها از مرز ۰/۳۰ برای محاسبه بار عاملی استفاده شده‌است (کلاین، ۱۳۸۰: ۸۹؛ کیم و مولر، ۱۳۷۸: ۹۵). آماره‌های اولیه برای تحلیل عاملی، مقدار ویژه و درصد واریانس هر کدام از عوامل تقلیل یافته محاسبه شده‌است (جدول ۸). در مرحله بعد، به تحلیل عاملی پس از دوران و چرخش واریماکس اقدام شد که یافته‌ها معرف آن است که ۳۰ گویه مقیاس در سه عامل تقلیل پذیرند. عامل اول، دارای مقدار ویژه ۳/۴۱۹ است و ۱۱/۳۹ درصد تغییرات ۱۵ گویه را تبیین می‌کند. عوامل دوم و سوم، هر کدام، به ترتیب، در بردارنده مقادیر ویژه ۳/۱۶ و ۲/۱۲ بوده‌اند و به ترتیب ۱۰/۵۳ و ۷/۰۸ درصد تغییرات ۹ گویه و ۶ گویه را تبیین می‌کنند. براساس محتوای گویه‌ها، عوامل سه‌گانه، به ترتیب، باورها، تعهد و وابستگی، و درگیری نامیده می‌شوند.

با توجه به معیار قبولی مرز $0/30$ بار عاملی، می‌توان دریافت که تمام گویه‌های ابزار انسجام اجتماعی در سه عامل تقلیل یافته‌اند و این نتایج از نظر آماری معنادار بوده‌اند و حضور تمام 30 گویه در الگوی تحلیل عاملی معنادار بوده‌است (جدول ۸). شماره گویه‌های مربوط به هر کدام از عوامل سه‌گانه به صورت جداگانه در جدول ۸ گزارش شده‌است. برای مثال، گویه‌های ۴، ۱۰، ۱۵، ۶، ۱۲ و ۱۴ به عامل سوم اختصاص داشته‌اند.

جدول ۷. شاخص‌های آماری تحلیل عاملی به تفکیک هر عامل

عامل	نتایج اولیه		نتایج نهایی	
	مقدار ویژه	درصد واریانس	مقدار ویژه	درصد واریانس
عامل اول	۳/۹۶۴	۱۳/۲۱	۳/۴۱۹	۱۱/۳۹
عامل دوم	۲/۹۵۳	۹/۸۴	۳/۱۶۱	۱۰/۵۳
عامل سوم	۱/۷۸۹	۵/۹۶	۲/۱۲۶	۷/۰۸

جدول ۸. نتایج تحلیل عاملی مقیاس انسجام اجتماعی پس از چرخش واریماکس

گویه (ماده)	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳	گویه (ماده)	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳
۱۳	۰/۵۹۳			۲۰			۰/۶۵
۲۹	۰/۵۳۹			۲۵			۰/۶۴
۱۷	۰/۵۳۵			۱۹			۰/۶۰۷
۷	۰/۵۱۵			۲۶			۰/۵۷۹
۸	۰/۵۱۳			۱۸			۰/۵۶
۵	۰/۴۹۱			۲			۰/۵۰۵
۳	۰/۴۶۳			۹			۰/۵۰۴
۱۶	۰/۴۲۸			۲۴			۰/۴۵۳
۲۷	۰/۴۱۲			۳۰			۰/۳۹۰

۰/۶۶۴		۴		۰/۳۷۶	۱
۰/۵۷۹		۱۰		۰/۳۶۲	۱۱
۰/۵۱۲		۱۵		۰/۳۶۰	۲۸
۰/۴۴		۶		۰/۳۴۵	۲۱
۰/۴۰۱		۱۲		۰/۳۳۴	۲۲
۰/۳۹۸		۱۴		۰/۳۲۰	۲۳

بحث و نتیجه گیری

تبیین و تحلیل موضوع انسجام اجتماعی مرکزی ترین مسئله جامعه‌شناسی در گذشته و حال بوده و یکی از موضوعات مهم مطالعه در جامعه‌شناسی و یکی از بنیان‌های شکل‌گیری جامعه‌شناسی معاصر تلقی می‌شود. انسجام اجتماعی یکی از مهم‌ترین مفاهیمی است که به ارزیابی نحوه عملکرد فرد در جامعه می‌پردازد. استمرار و پایداری حیات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه در گرو انسجام و هم‌بستگی بین اجزا و عناصر سازنده ساختار اجتماعی است. انسجام اجتماعی بخشی از ساختار مفهومی و سنجشی برخی از سازه‌های اجتماعی (برای نمونه حمایت اجتماعی، ایفای کارکرد اجتماعی، سرمایه اجتماعی و سلامت اجتماعی) تلقی شده و برای سنجش سازه‌های اجتماعی مزبور به موضوع انسجام اجتماعی پرداخته شده است.

نتیجه مباحث بخش اول آن است که نظریه پیوند اجتماعی هیرشی می‌کوشد سازوکار انسجام اجتماعی را تبیین کند که چهار عنصر اصلی‌اش باعث انسجام اجتماعی (پیوند فرد و جامعه) می‌شوند: (۱) وابستگی (۲) تعهد (۳) درگیری (۴) اعتقاد و باور. نتیجه بخش دوم آن است که پارسونز لازمه ادامه حیات نظام اجتماعی را تحقق چهار کارکرد ضروری می‌داند. نزد پارسونز، بقای نظام اجتماعی به عملکرد چهار کارکرد حساس بستگی دارد. کارکردهای چهارگانه نظام اجتماعی عبارت‌اند از: انطباق، کسب هدف، یگانگی و حفظ الگوها (AGIL). نتیجه بخش سوم نشان داد که تحقیقات اولیه در دهه ۱۹۷۰، براساس رویکردهای کلاسیک جامعه‌شناختی اسپادی (۱۹۷۰)، تینتو (۱۹۷۵) و پاسکارلا و ترنزینی (۱۹۷۷ و ۱۹۷۹)، سعی داشتند الگویی برای تبیین نقش انسجام اجتماعی و دانشگاهی در حوزه فعالیت‌های دانشگاهی دانشجویان ارائه دهند. انسجام اجتماعی در محیط دانشگاهی به معنای سازگاری دانشجویان با

شیوه زندگی اجتماعی در دانشگاه است و انسجام دانشگاهی (تحصیلی) نیز به معنی میزان انطباق دانشجویان با شیوه زندگی علمی و الزامات علمی دانشگاه است. در واقع، انسجام اجتماعی و دانشگاهی (تحصیلی) پیش‌بین‌های رضایت از زندگی دانشگاهی معرفی شده‌اند. به علاوه، سطح انسجام اجتماعی و تحصیلی دانشجویان پیش‌بینی‌کننده ادامه تحصیل و موفقیت آنان در سال اول دانشگاه است. رابطه بین سازگاری و انسجام در بخش چهارم تبیین شد. مرور نظریات و یافته‌های پژوهشی نشان داد که انسجام اجتماعی دانشجویان زمینه افزایش سازگاری با دانشگاه را فراهم می‌کند. روابط معناداری بین انسجام اجتماعی و سازگاری دانشگاهی وجود دارد و انسجام اجتماعی سازگاری دانشجویان با دانشگاه را افزایش داده است.

هم‌سو با هدف تحقیق، نتایج پژوهش در خصوص آزمون مقیاس انسجام اجتماعی نشان داد که پایایی ابزار به میزان مقبول و معتبری محاسبه شده (۰/۷۶) که البته نسبت به گزارش‌های خارجی وضعیت بهتری داشته است. پایایی ابزار مزبور در تحقیق راس و استراوس (۲۰۱۰) ۰/۶۵ و در گزارش رامیرز (۲۰۰۷) ۰/۶۲ آمده بود. علاوه بر آن، تحلیل عاملی نشان داد که تمام ۳۰ گویه مقیاس در سه عامل تقلیل‌پذیر بوده‌اند که معرف روایی سازه ابزار بوده است. براساس محتوای گویه‌ها، عوامل سه‌گانه به ترتیب باورها، تعهد و وابستگی، و درگیری نامیده می‌شوند. بین تمام چهار مؤلفه با نمره کل انسجام اجتماعی و نیز بین چهار مؤلفه با یکدیگر، به‌طور جداگانه، روابط معناداری وجود دارد که داده‌های پژوهش بازگوکننده روایی ابزار هستند.

یافته‌های پژوهش مبین آن بود که بیشترین آزمودنی‌ها در مراتب اول و دوم اهمیت، دارای انسجام اجتماعی زیاد (۷۲ درصد) و متوسط (۱۸ درصد) ارزیابی شدند. آزمون فرضیات تحقیق نشان داد که اگرچه تفاوت معناداری در زمینه دو مؤلفه تعهد و درگیری به نفع دانشجویان پسر وجود دارد، در مجموع، تفاوت معناداری در زمینه انسجام اجتماعی بین آزمودنی‌های مرد و زن وجود ندارد.

اهداف و سایل (ابزار)

A	درگیری	G	تعهد
	(چهارم)(۳/۳۴)		(اول)(۳/۹۲)
	(دوم)(۳/۷۶)		(سوم)(۳/۷۱)
L	باورها	I	وابستگی

نمودار ۷. آزمون تجربی پارسونزی الگوی پیوند اجتماعی هیرشی به تفکیک مؤلفه و میانگین رتبه

نتایج توصیفی تحقیق نشان داد که تمام چهار مؤلفه پیوند اجتماعی و نیز کل انسجام اجتماعی نمره‌ای بالاتر از متوسط کسب می‌کنند. میانگین نمره‌های چهار مؤلفه پیوند اجتماعی خیلی به یکدیگر نزدیک بوده‌است. مراتب اهمیت میانگین نمره‌های چهار مؤلفه به ترتیب شامل تعهد، باورها، دلبستگی و درگیری بوده‌است.

یکی از اهداف پژوهش حاضر آزمون تجربی پارسونزی در باب رتبه‌بندی چهار مؤلفه پیوند اجتماعی بوده‌است. نتایج تحقیق معرف آن بود که مؤلفه تعهد با میانگین ۳/۹۲ در مرتبه اول قرار می‌گیرد. مؤلفه مزبور مبین کارکرد کسب هدف پارسونزی است. دو مؤلفه باورها و وابستگی با میانگین نمره ۳/۷۶ و ۳/۷۱ در مراتب دوم و سوم اهمیت قرار دارند که نماینده دو کارکرد پارسونزی حفظ الگوها و یگانگی‌اند. مؤلفه درگیری با میانگین ۳/۳۴ در آخرین مرتبه اهمیت قرار دارد که نشان‌دهنده کارکرد انطباق است.

منابع

- بیرو، الن (۱۳۶۶). فرهنگ علوم اجتماعی، ترجمه باقر ساروخانی، تهران: انتشارات کیهان.
حافظ نیا، محمدرضا (۱۳۸۷). مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، چاپ پانزدهم، تهران: انتشارات سمت.
روشه، گی (۱۳۷۶). جامعه‌شناسی تالکوت پارسونز، ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر، تهران: تیبیان.

زکی، محمدعلی (۱۳۸۹) «سازگاری جوانان با دانشگاه و رابطه آن با حمایت اجتماعی؛ بررسی موردی: دانشجویان دختر و پسر دانشگاه اصفهان»، پژوهش جوانان، فرهنگ و جامعه، شماره ۴: ۱-۲۲.

کلاین، پل (۱۳۸۰) *راهنمای آسان تحلیل عاملی*، ترجمه سیدجلال صدرالسادات و اصغر مینایی، تهران: سمت.

کیم، جان و چارلز مولر (۱۳۷۸) *کاربرد تحلیل عاملی در پژوهش اجتماعی*، ترجمه مسعود کوثری، تهران: سلمان.

کوهن، پرسی (۱۳۸۱) *نظریه اجتماعی نوین*، ترجمه یوسف نراقی، تهران: شرکت سهامی انتشار. عبداللهی، محمد و میرطاهر موسوی (۱۳۸۶)، «سرمایه اجتماعی در ایران: وضعیت موجود، دورنمای آینده و امکان شناسی گذار»، *فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی*، سال ششم، شماره ۲۵: ۱۹۵-۲۳۳.

محمدی، مهدی، فهیمه کشاورزی و الهام حیدری (۱۳۹۳) «ارائه الگوی علی کیفیت محیط دانشگاه، انسجام تحصیلی و اجتماعی و فرسودگی تحصیلی دانشجویان»، *روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی*، سال چهارم، شماره ۱۶: ۱۱-۲۸.

محمدی، مهدی و هلنا قطرئی (۱۳۹۴) «نقش انسجام اجتماعی و تحصیلی دانشجویان در ارزشیابی آنان از کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز»، *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، سال پانزدهم، شماره ۳ (پیاپی ۷۷): ۴۶۰-۴۷۳.

ممتاز، فریده (۱۳۸۱) *انحرافات اجتماعی: نظریه‌ها و دیدگاه‌ها*، تهران: شرکت سهامی انتشار. نیازی، محسن؛ شفائی مقدم، الهام؛ شادفر، یاسمن. (۱۳۹۰)، «بررسی رابطه بین میزان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین زنان مناطق شمال (۱) و جنوب شهر (۱۹) و (۲)»، تهران، «فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان»، سال دوم، شماره سوم: ۱۳۱-۱۶۰.

Adams. R. E, & R. T. Serpe. (2000). "Social Integration, Fear of Crime, and Life Satisfaction" . *Sociological Perspectives*. Vol. 43, N. 4:605-629.

- Aljohani. O. (2016). "A Review of the Contemporary International Literature on Student Retention in Higher Education". *International Journal of Education & Literacy Studies*. Vol. 4 No. 1: 40-52.
- Alvarez-Rivera. L. L., & K. A. Fox. (2010). "Institutional attachments and self-control: Understanding deviance among Hispanic adolescents", *Journal of Criminal Justice*, Vol. 38, N. 1: 1-25.
- Bade, B. (2016). , "The Creation and Assessment of A Social Integration Predictive Model for A Large Suburban Community College". *Doctoral Dissertations and Projects*. 1159.
- Baker, R. W., & B. Siryk. (1986). "Exploratory intervention with a scale measuring adjustment to college". *Journal of Counseling Psychology*, Vol. 33, No. 1: 31-38.
- Baker, R. W., & B. Siryk. (1989). *Student Adaptation to College Questionnaire (SACQ): Manual*. Los Angeles: Western Psychological Services.
- Baker, R. W. & B. Siryk. (1999). *SACQ: Student Adaptation to College Questionnaire Manual*. Los Angeles: Western Psychological Services.
- Beard. J. B. (2011). Identifying predictors of social functioning in college students : a meta-analysis. *Electronic Theses and Dissertations*. Paper 89. [http://dx. doi. org/10. 18297/etd/89](http://dx.doi.org/10.18297/etd/89).
- Chriss. J. J. (2007). "The Functions of The Social Bond". *Sociological Quarterly*, Vol. 48. N. 4: 689 – 712.
- Cutrona, C. E., and D. Russell. (1987). "The Provisions of Social relationships and adaptation to stress". In W. H. Jones and D. Perlman (Eds), *Advances in personal relationships*. Vol. 1, No. 1: 37-67.
- Kerby.. M. B. (2015). "Toward a New Predictive Model of Student Retention in Higher Education: An Application of Classical Sociological Theory". *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*. Vol. 17, No. 2: 138-161.
- Keyes, C. & M. Lee. (1998). "social well-being", *social Psychology Quarterly* Vol. 61, No. 2: 121-190.

- Lampadan, N,& D. Thomas. (2016). "The Relationship of Social Integration and Personal Development among University Students in Thailand". *Catalyst* . Vol 13, No. 1: 74-85.
- Livingston, J. (1996). *Crime and Criminology*. 2d ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- LoBello,S. G.; A. T. Underhil; P. V. Valentine; T. P. Stroud; A. A. Bartolucci; & P. R. Fine. (2003). "Social integration and life and family satisfaction in survivors of injury at 5 years postinjury". *Journal of Rehabilitation Research and Development*. Vol. 40, N. 4:293-300.
- Gorman BK, & A.Sivaganesan.(2007)."The role of social support and integration for understanding socioeconomic disparities in self-rated health and hypertension".*Social Sociences Medicine*, Vol.65,No.5:958-975.
- Gottfre son, M & T. Hirschi. (1990). *A General theory of crime*. Stanford, CA: stanford university press.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*, Berkeley, CA. University of california press.
- Mannan, M. D. (2007). "Student attrition and academic and social integration: Application of Tinto's model at the University of Papua New Guinea". *Higher Education*, 53(2), 147-165.
- McCubbin, I. (2003). *An examination of criticisms made of Tinto's 1975 student integration model of attrition*. Glasgow: University of Glasgow.
- McLaughlin. A. N. (2009). The Effects of Degree Type, The Integration Process, and External Factors on Degree Completion for Mothers in College:A Comparison Study of single mother and married mother college students. A Dissertation submitted to the Florida State University,College of Social Work in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy. Degree Awarded:Summer Semester.
- Meeuwisse,M; S. E. Severiens; & M. Born. (2010). "Reasons for withdrawal from higher vocational education. A comparison of

- ethnic minority and majority non-completers". *Studies in Higher Education*, Vol. 35, No. 1 :93 – 111.
- Mertes. S. J. (2015a). "Social Integration in a Community College Environment. Community College". *Journal of Research and Practice*. Vol 39,(11):1052-1064
- Mertes. S. J. (2015b). "Program of Study and Social Integration. Community College". *Journal of Research and Practice*. Vol 39,(12): 1170-1181.
- Napoli, A. R. & P.M.Wortman.(1996)."A meta-analysis of the impact of academic and social integration on persistence of community college students", *Journal of Applied Research in the Community College*.Vol.4,No.1:5-21.
- Pascarella, E.T., & P.T.Terenzini.(1979)."Interaction effects in Spady and Tinto's conceptual models of college attrition".*Sociology of Education*,Vol. 52,No.4:197-210.
- Pascarella, E. T. & P.T.Terenzini,(1977)."Patterns of student-faculty informal interaction beyond the classroom and voluntary freshman attrition".*The Journal of Higher Education*, Vol.48,No. 5: 540-552.
- Pather. S, & R. Chetty. (2016). "A conceptual framework for understanding pre-entry factors influencing first-year university experience". *South African Journal of Higher Education*. Volume 30, No 1:1-21.
- Perera.H.N.(2014).*The Role of Trait Emotional Intelligence in Adaptation and Achievement during the Transition to University*.School of Education.University of Technology Sydney.A Theis Submitted in of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy.
- Prince. P. N, & G. J. Gerber. (2005). "Subjective well-being and community integration among clients of assertive community treatment". *Quality of Life Research*. Vol. 14, No. 1: 161-169 .
- Putnam, R. (2000), *Bowling Alone*, New York: Simon and Schuster.
- Ramirez,I,L. (2007). "The Relationship of Acculturation and Social Integration to Assaults on Intimate Partners Among Mexican

- American and Non-Mexican White Students", *Journal of Family Violence*. Vol. 22, No. 7:533-542.
- Rienties, B. , Beusaert, S. , Grohnert, T. , Niemantsverdriet, S. , & Kommers, P. (2012). "Understanding academic performance of international students: The role of ethnicity, academic and social integration". *Higher Education*, 63, 685-700.
- Rienties, Bart & Tempelaar, Dirk (2013). "The role of cultural dimensions of international and Dutch students on academic and social integration and academic performance in the Netherlands". *International Journal of Intercultural Relations*, 37(2):188–201.
- Ross, S. B. & M. A. Straus. (1995). "The social integration scale." Paper presented at the Presented at the 4th international conference on family violence research, Durham, NH.
- Rubin, M. & C. L. Wright.(2012)."Social class differences in social integration among students in higher education: A meta-analysis and recommendations for future research". *Journal of Diversity in Higher Education*, Vol,5.No.1:22-38.
- Rubin, M., & C.L.Wright.(2015)."Time and money explain social class differences in students' social integration at university".*Studies in Higher Education* .Vol.40,No.2:315-330.
- Scott. R. (2009). Undergraduate Educational Experiences: The Academic Success of College Students with Blindness and Visual Impairments. A dissertation submitted to the Graduate Faculty of North Carolina State University in partial fulfillment of the requirements for the Degree of Doctor of Education Higher Education Administration. Raleigh, North Carolina.
- Severiens, S. E, & H. G. Schmidt. (2009). "Academic and social integration and study progress in problem based learning". *Higher Education*. Vol. 58, No. 1:59-69.
- Severiens, S., G.Ten Dam, & S.Blom. (2006)."Comparison of Dutch ethnic minority and majority engineering students: social and academic integration".*International Journal of Inclusive Education*, Vol.10,No.1:75-89.

- Severiens, S., & R. Wolff. (2008). "A comparison of ethnic minority and majority students: Social and academic integration, and quality of learning". *Studies in Higher Education*. Vol.33, N.3:253-266.
- Short, M. J. (2009). Equality of Opportunity: Equal Access to Higher Education A dissertation presented to the faculty of the College of Education of Ohio University In partial fulfillment of the requirements for the degree Doctor of Philosophy. March.
- Straus, M. (1979) "Measuring in trafamily conflict and violence: The conflict Tactics (CT) scales. *Journal of Marriage and the Family* . 41: 75-88.
- Straus, M. A, S. L. Hamby, S. Boney-McCoy, & D. Sugarman. (2010). Manual for the Personal and Relationships Profile (PRP): <http://pubpages.unh.edu/~mas2/prp.htm>
- Spady, W.G. (1970). "Dropouts from higher education: An interdisciplinary review and synthesis", *Interchange*. Vol. 1, No.1: 64-85.
- Swanson, J. L. (2008). An Analysis of the Impact of High School Dual Enrollment Course Participation on Post-Secondary academic success, Persistence and Degree Completion. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the Doctor of Philosophy degree in Teaching and Learning (Curriculum and Supervision) in the Graduate College of The University of Iowa.
- Thomas, C.Y. (2001). *Social Policy Framework: A New Vision for Social Development in the OECS*, Institute of Development Studies University of Guyana January.
- Tinto, V. (1975). "Dropout from higher education: A theoretical synthesis of recent research". *Review of Educational Research*, Vol.45, No.1: 89-125.
- Torres, J. B, & V. Scott Solberg. (2001). "Role of Self-Efficacy, Stress, Social Integration, and Family Support in Latino College Student Persistence and Health". *Journal of Vocational Behavior* 59, 53-63.
- Welch, M. R, C. R. Tittle, J. Yonkoski, N. Meidinger. & H. G. Grasmick. (2008). "Social Integration, Self-control, and

Conformity", *Journal of Quantitative Criminology*, Vol. 24, No. 1 :73-92.

Wilkinson. M. E. (2008). Destructive Behavior Among Adolescents: The Role of Social Integretion in the Academic Institution. Dissertation Submitted to the Graduate Faculty of the Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in The Department of Sociology.

Zepke, N., & L. Leach. (2005). "Integration and adaptation: Approach to the student retention and achievement puzzle". *Active Learning in Higher Education*, Vol. 6, no. 1: 45-59.

